

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА
Кафедра політології**

Політична глобалістика

**Методичні вказівки до вивчення навчальної дисципліни
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 052 «Політологія»**

(електронне видання)

ОДЕСА

2023

УДК 32:316.32(072)

Укладач: Василь ПОПКОВ – доктор філософських наук, професор, професор кафедри політології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

Рецензенти:

Марія МІЛОВА – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова;

Юлія УЗУН – доктор політичних наук, професор кафедри політології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

Рекомендовано до друку Вченою Радою факультету міжнародних відносин, політології та соціології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

(Протокол № 1 від 30 серпня 2023 року)

У методичних вказівках наведено основні положення для вивчення дисципліни «Політична глобалістика» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Політологія» спеціальності 052 «Політологія». Основна мета рекомендацій – надати методичну допомогу здобувачам вищої освіти у підготовці та вивченні тем практичних занять та у процесі самостійної роботи.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Плани практичних занять, завдання для самостійної роботи та методичні вказівки до вивчення питань теми	5
Питання для підсумкового контролю.....	13
Рекомендована література для вивчення дисципліни.....	14
Форми контролю і методи оцінювання	17

ВСТУП

Спецкурс «Політична глобалістика» розрахований на поглиблення загальнотеоретичної і професійної підготовки магістрів-політологів ФМВПС ОНУ.

Програма спецкурсу складається з 2 змістовних модулів. У першому модулі «Інституціональні фактори глобального політичного процесу» викладені загальнотеоретичні положення про предмет та методи політичної глобалістики, погляди на основні фактори та ідеологічні аспекти глобального політичного процесу, розглянуті інституціональні характеристики процесу глобалізації, а також основні напрями апологетики та критики глобалізму.

У подальшому модулі «Глобальні проблеми сучасності. Інтерсоціальний аспект» аналізуються проблеми хаотизації світової спільноти що існує, поглиблення соціальної диференціації як загрози глобальних потрясінь, глобальні наслідки демографічної динаміки ХХІ ст., пошук культурно-цивілізаційної ідентичності як феномен глобального значення, глобальні можливості та глобальні проблеми сучасного науково-технічного прогресу.

Для сучасної України, яка здійснює вельми складний і конфліктний шлях формування сучасної цивілізованої політичної системи, надзвичайно важливим є адекватний самоаналіз та самооцінка на тлі глобального політичного ландшафту. Не менш важливим і актуальним для українського суспільства є визначення свого оригінального курсу у безмежному морі глобальних змін.

Головна мета спецкурсу – ознайомити здобувачів з теорією і методологією політичної глобалістики, сприяти формуванню в них ментальності та політичної культури, адекватних глобальним викликам ХХІ століття.

Основним завданням в цьому курсі є систематизація та розкриття основних категорій політичної глобалістики, вивчення основних теоретичних концепцій, що дозволяє аналізувати глобальне сьогодення і моделювати глобальне майбутнє.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен *знати*: основну проблематику політичної теорії, що вивчає глобальний політичний процес, та глобальні проблеми сучасності.

вміти: самостійно аналізувати основні тенденції глобального розвитку, та застосовувати результати даного аналізу в практичній суспільно-політичній діяльності, вільно володіти теоретико-методологічними підходами до аналізу існуючих глобальних проблем сучасності, а також

основних тенденцій розвитку та протиріч сучасного глобального суспільства.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Змістовний модуль 1

Інституціональні фактори глобального політичного процесу.

Теми рефератів:

1. *Політична глобалістика і поточна політика: проблема їх взаємозв'язку*
2. *Чи здатне людство уникнути глобальної катастрофи? Яким чином?*
3. *Що дозволило США вийти переможцями з «гонки великих держав» ХХ століття?*
4. *Логіка само-обґрунтування американського гегемонізму. Глобальні наслідки.*
5. *Обмежувачі гегемонізму США. Посилення тенденцій до багатополлярності.*
6. *«Плюси» і «мінуси» глобалізації.*
7. *Співвідношення геоекономічного «ядра» і «периферії» в процесі глобалізації.*
8. *Які принципові аргументи висувують критики глобалізму?*
9. *Що стимулює антиглобалістські настрої і рухи?*
10. *Чи можлива альтернатива процесу політичної глобалізації? Аргументи та контраргументи.*

Методичні рекомендації.

Тема I. Предмет та методи політичної глобалістики.

Практичне заняття:

Під час підготовки до **першого питання**. Вам треба розкрити визначення політичної глобалістики як науки про цілісний універсальний підхід до аналізу світових політичних процесів в їх взаємозв'язку і

зумовленості основними факторами світового розвитку. Треба добре розбиратися у класифікації основних глобальних проблем, таких як інтер-соціальні, натур-соціальні, антропо-соціальні. Слід також вміти аналізувати основні методологічні підходи до осмислення процесу глобалізації, такі як системно-еволюційний аналіз, «глобально-орієнтований», міждисциплінарний підхід та ін., спираючись на дослідження класиків глобалістики: В. Вернадського, Д. Медоуза, А. Печчеї, Е. Пестеля, Д. Гвішиані, Д. Форрестера.

Слід також пам'ятати, що об'єктивне та ефективне вивчення глобальної політичної системи можливе тільки на основі аналізу емпіричного матеріалу, який відображає політичні процеси, що протікають як в макрорегіонах планети так і окремих державах з наступним його зіставленням, узагальненням та осмисленням у глобальному вимірі. Особливу увагу слід приділяти принципу синергетики та розкриттю змісту трьох базових парадигм в оцінці глобальних проблем сучасності: оптимістичній, критичній та песимістичній при загальній характеристиці основних факторів глобальних змін.

Тема 2. Ідеологія американського гегемонізму та глобальні політичні реалії XXI століття.

Практичне заняття:

Розгляд **другого пункту** плану слід розпочати з розглядання основних причин падіння біполярного і формування монополярного світу у кінці ХХ — початку ХХІ століття. Треба проаналізувати основні сфери формування гегемонізму в світової історії, та визначити роль США в глобальному середовищі (сфера економічного домінування, військово-стратегічна сфера, сфера інформаційно-культурного впливу). Зробити огляд глобальних наслідків цього явища у першій чверті ХХІ ст., особливо в аспекті

підтримки України в її боротьбі проти російської агресії. Здобувач повинен також орієнтуватись в основних причинах і протиріччях ідеології багатопольярного світу, яка формується в ХХІ ст.

Треба також проаналізувати погляди основних американських теоретиків та ідеологів (Пол Джеймс, Манфред Стігер, Джон Ралстон Сол, Джозеф Най, Збігнев Бжезинський та ін.) в оцінці глобальної місії США. Доцільно також розглянути принципи сучасної глобальної стратегії США, особливо в умовах російської агресії проти України, охарактеризувати новий модус поведінки наддержави в 20-і роки ХХІ ст., дати аналіз міжнародних оцінок ролі США в глобальному світі. Це робиться в комплексі з аналізом внутрішньополітичних, а також, соціально-психологічних обмежувачів американського гегемонізму, що виявилися в наростанні протиріччя між ізоляціоністськими та мондіалістськими настроями в самих США. Це доповнюється характеристикою зовнішньополітичних та зовнішньоекономічних обмежувачів американо-центричного глобалізму в різних регіонах світу і різних сферах глобальної економіки,

Тема 3. Глобалізація як фактор глибокої трансформації світової спільноти. Основні аргументи критиків глобалізму.

Практичне заняття:

При роботі над **третім питанням** треба звернути особливу увагу на саме визначення *глобалізації*. При цьому слід розглянути три фази глобалізації (етап ХІХ – початку ХХ століття, етап кінця ХХ століття – початку ХХІ століття, сучасна фаза). Мати досить повне уявлення про особливості *другого* етапу глобалізації. Це, перш за все, договірний процес, зняття бар'єрів на шляху переміщення капіталу і торгових потоків. Доцільно також звернути увагу на особливості формування політико-економічного ядра

другої фази глобалізації, крім того, знати сутність поняття «глокалізація». Це дасть основи для урозуміння сучасних проблем глобалізації і причин загострення міжнародних конфліктів.

В рамках третього питання доцільно розглянути взаємозв'язок монополярності і глобалізму в зовнішньополітичній стратегії США, бачити протиріччя між радикальним і еволюційним підходами до процесу глобалізації серед американської політичної еліти (Г. Фрідман, Дж. Розенау, А. Гідденс, пізній З. Бжезинський). В полі зору здобувача повинна бути також боротьба «мондіалізму» і «нового ізоляціонізму» у першій чверті XXI ст. Потрібує уваги також китайській центр «альтернативної глобалізації» і геополітичні наслідки розростання його активності.

Треба також з'ясувати основні напрямки критики глобалізму. Це, насамперед, критика з боку прихильників ідеології суверенних держав, критика з боку ідеологів збереження національної ідентичності, критика глобалізації як різновиду міфології. Доцільний також наліз кризових процесів в самому ядрі глобалізації. Логічно витикає з цього оцінка Дж. Стігліцем небезпеки глобалізованого фінансового капіталу та критика глобалізації з боку американських нео-ізоляціоністів. Заслуговує окремої уваги критика глобалізації з боку «лівих», які сприймають глобалізацію як «акселератора» світових диспропорцій і потрясінь: фінансових, політичних, соціальних, гуманітарних, воєнних. В полі зору багатьох теоретиків, незалежно від їх політичних уподобань, залишається проблема дестабілізації більшості держав в умовах глобалізації, посилення диспропорцій у світовій торгівлі. На цьому тлі зростає проблема посилення релігійного екстремізму, ультра націоналізму, неофашизму, еко-екстремізму, неоімперіалізму (російська агресія). Цей огляд треба

доповнити аналізом ідеології і практики антиглобалістських рухів, розкрити сутність альтерглобалізму. У цьому плані доцільно розглянути релігії і культури Сходу як основу парадигми «іншого шляху» світового розвитку (ісламська, китайська, індуїстська та ін. версії глобалізації). Концепція Рассела, Графа, Ласло про глобальну «революцію свідомості». Російсько-Українська війна як тригер де-глобалізації.

Змістовний модуль 2

Глобальні проблеми сучасності. Інтерсоціальний аспект

Теми рефератів

1. Основні фактори глобальної хаотизації та проблеми сьогодення.
2. Можливості глобальної стабілізації в умовах глобальної нестабільності.
3. Проблема глобальної нерівності: економічний, політичний і моральний аспекти.
4. «Демографічний вибух» і «демографічний спад» як проблеми глобального Півдня і глобальної Півночі.
5. Причини звернення до культурно-релігійних ідентичностей на тлі сучасного глобалізму.
6. Сутність інформаційної цивілізації та її вплив на глобальний світ.
7. Глобальні перспективи та глобальні загрози технотронної ери.

Методичні рекомендації.

Тема 4. Посилення хаотичних процесів у світі. Російська агресія як тригер світового хаосу.

Практичне заняття:

При розгляді **четвертого питання** слід звернути увагу на аналіз основних причин поступової втрати державами своїх базових функцій по

відношенню до суспільства. Доцільно звернути увагу на роботу К. Леша «Повстання еліт» (Christopher Lasch The Revolt of the Elites and the Betrayal of Democracy). Певним акселератором зростання хаотичних процесів стає ускладнення взаємовідносин між громадянським суспільством і державою. Ускладняється проблема «розмивання» політичних кордонів держав. Посилюється вплив нових економічних факторів (наприклад, діджиталізація бізнесу). Ускладнюється етнічний фактор у взаємодії з регіоналізацією політико-географічного простору. На перший план виходить феномен сепаратизму. З урахуванням всього цього здобувачеві необхідно прогнозувати картину планетарного майбутнього в умовах зростаючого хаосу, оцінювати можливості національних держав і міжнародних структур в плані протидії глобальним хаотичним процесам. Велику актуальність має проблема вироблення нової етики міжнародного спілкування, планетарної свідомості, стратегій «управління глобальними ризиками».

Тема 5. Фактор соціальної нерівності як глобальна проблема XXI ст.

Практичне заняття:

Під час підготовки до відповіді на **п'яте питання** здобувачеві треба проаналізувати основні показники диспропорційності світового розвитку. Це: участь в світовому ВВП, участь у світовій торгівлі, участь в світових валютних потоках. Продовжується диференціація світової спільноти на глобальний Центр, периферію та полупериферію, на «чемпіонів» ефективності і «вічних лузерів»). І. Валерстайн про причини фатального відставання «третього світу». К. Леш: оцінка (моральна та політична) поведінки сучасної світової еліти (над-заможної меншості»). Оцінка стану життя над-бідної більшості населення планети: проблема погіршення

життєвих умов, загострення проблеми соціальної допомоги та голодомору у бідних країнах. Глобальні наслідки масового зuboжіння. Сучасні форми боротьби «глобальних бідних» проти «глобальних олігархів».

Тема 6. Демографічний «вибух» Півдня та його глобальні наслідки. Пошук нової ідентичності у глобальній спільноті.

Практичне заняття:

Готуючись до **шостого питання** треба розглянути радикальні зміни в демографічній географії першої чверті ХХІ ст. Особливу увагу слід приділити змінам політики в сфері імміграції. Пріоритетним є також соціально-економічний вимір глобальних демографічних процесів. Здобувачеві треба також вміти аналізувати небезпеки та способи вирішення наслідків демографічного вибуху і демографічної «інтервенції» вдовж лінії «Південь-Північ». В даному контексті війни можна розглядати як фактор інтенсифікації міграційних потоків і утворення демографічних диспропорцій.

Вивчаючи проблему співвідношення конструктивних та деструктивних наслідків модернізації в глобальному світі у цілому і незахідних країнах, як його частини, здобувачу слід звернути увагу на специфічний феномен. Це звернення багатьох незахідних країн до традиційних ідентичностей, навіть до фундаменталізму як реакція незахисного світу на «вестернізацію». Цю тему своєрідно розкрив С. Гантингтон, малюючи глобальний політичний процес кінця ХХ – початку ХХІ ст. як рух від «зіткнення ідеологій», до «зіткнення цивілізацій». В епоху «постмодерну» сформується нова конструкція світу. Взаємо-напластування «поліцивілізаційної» моделі на модель «світ-системного» устрою. На цьому тлі формуються ідеологія «транс-гуманізму», концепції «пост людського майбутнього» - тема, яка все більш охоплює масову свідомість.

Тема 7. Соціальні, ментальні та екзистенційні наслідки науково-технічної революції.

Практичне заняття

Аналізуємо комплекс проблем, що складають зміст **сьомого питання**. Науково-технічна революція – великий фактор глобальних змін. І здобувач повинен знати сутність та глобальні наслідки розвитку інформаційної цивілізації. Він має бачити як зростання інформатики, моделювання молекулярних і квантових комп'ютерів, цифровізація трансформують соціальну реальність, як зростаюча інтенсивність ЕОМ впливає на мозок сучасної людини та навколишнє комунікативне середовище. Здобувач має з'ясувати, які відкриваються можливості сканування людського організму нанороботами та які результати дасть створення інтегрального комп'ютера. Практично відкривається практична можливість стирання межі між людською думкою та її технологічними втіленням. Здобувач має уявляти величезний суспільно-політичний потенціал Інтернету, універсальні функції андроїдів, можливості оптично-волоконних технологій. В той же час треба з'ясувати, що попереду – необмежений доступ до знань, але й необмежені можливості маніпуляції людиною, соціумом, людством у цілому, можливість тотальної автоматизації виробництва, але й появи все нових засобів знищення людини. Йде революція в медицині, але й революція в розповсюдженні пандемій. Створення генетично модифікованих продуктів харчування: усунення масового голоду, але провокування нових генетичних розладів у людей. Перспективи транс-гуманізму і сучасні антиутопії про «останню людину» або «Номо Deus» (Е. Тоффлер, Ф. Фукуяма, Ю.Н. Харарі та ін.).

Завдання для самостійної роботи:

1. *Визначте концептуальні основи політичної глобалістики.*

2. Розкрийте зміст понять «глобалізація» і «глобалізм».
3. Як змінюється співвідношення між західною та незахідною сукупностями держав на сучасному етапі глобального політичного процесу?
4. Охарактеризуйте дію закону «виклику і відповіді» відносно процесу монополярного домінування.
5. Які глобальні та геополітичні причини обумовили розв'язання російської агресії проти України
6. В чому полягає «формула миру» І. Канта. Чи можлива її реалізація у XXI столітті, і за якими умовами?

Питання для підсумкового контролю (Підсумкове заняття)

1. Політична глобалістика і сучасна політика.
2. Політична глобалістика в системі соціально-політичних наук
3. Чи має людство можливості уникнути глобальної катастрофи? Які існують важелі для цього?
4. Основні фактори формування і трансформації монополярного світу.
5. Логіка самообґрунтування американського гегемонізму. Глобальні наслідки.
6. Обмежувачі гегемонізму. Як зміниться глобальне співтовариство, якщо завалиться монополярність?
7. Фактор глобалізації як парадигма і всесвітня проблема сучасності
8. «Плюси» і «мінуси» глобалізації.
9. Опишіть поведінку «ядра» і «периферії» глобалізаційного процесу.
10. Які аргументи висувають критики глобалізму?
11. Що стимулює антиглобалістські настрої?
12. Чи можлива альтернатива процесу глобалізації? Якщо так, то яка?
13. Антиглобалізм і альтер-глобалізм: в чому різниця?.
14. Посилення хаотичних процесів в світі – катастрофа, чи і можливості формування нового світоустрою?
15. Якою мірою проблема зростаючих хаотичних процесів усвідомлюється сучасними політиками, і які існують перспективи глобальної стабілізації?
16. Проблема глобальної нерівності: економічний, політичний і моральний аспекти.
17. “Демографічний вибух” і “демографічний спад” як реалії глобального Півдня і глобальної Півночі.
18. Нові (старі) ідентичності та сучасний глобалізм.
19. Проблема взаємини цивілізацій та доля миру в XXI столітті.
20. Майбутність людини в умовах глобальної науково-технічної революції.

Рекомендована література для вивчення дисципліни

Базова

1. Бжезинський З. Стратегічне бачення: Америка і криза світової влади/Бжезинський З -К: Літопис, 2012 - 168 с.
2. Гантінгтон Семюел П. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку. Семюел П. Гантінгтон Пер. з англ. Н. Климчук. — Львів: Кальварія, 2006. — 474 с. ISBN 966-663-189-X
3. Глобалізація та політика національної безпеки (Під ред. П. Юхименко) — Вид: К.- Центр навчальної літератури. 2021. - 408 с.
4. Глобальні модерності / За редакції М. Фезерстоуна, С. Леша, Р. Робертсона; пер. с англ. - К.: Ніка-Центр, 2008. - 400 с
5. Зірен Ф. Майбутнє? Китай!/ Франк Зірен. - К.: ДП “Бурда-Україна”, 2021. - 352 с
6. Фергюсон Ніл Глобальний занепад. Як помирають інститути та економіки// К.: Наш Формат , 2020. - 144с.
7. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії //К: Наш Формат, 2019. - 608 с.
8. Цивілізаційний вибір України: парадигма осмислення і стратегія дії. Національна доповідь / ред. Кол.: С. І. Пирожков, О. М. Майборода, Ю. Ж. Шайгородський та ін.; ПІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України. — К.: НАН України, 2016. — 284 с. ISBN 978-966-02-8191-2
9. Шахай А. Якубовски М. Философия политики. (пер с польської.) – Х. «Гуманитарный центр», 2011. – 234 с..
10. Brzezinski Zbigniew The Grand Chessboard : American Primacy and Its Geostrategic Imperatives //Zbigniew Brzezinski. - Ingram Publisher Services, 2017. - 256 с.
- 11.Brzezinski Zbigniew.America and the World : Conversations on the Future of American Foreign Policy//Zbigniew Brzezinski. - Ingram Publisher Services, 2009. - 304 с.
- 12.Fukuyama Francis, Political Order and Political Decay / Francis Fukuyama Brilliance Audio; Unabridged edition 2014 ISBN-10 : 978149158487
13. Toffler, Alvin. Future Shock / Alvin Toffler, Alvin. Bantam; Reissue edition 1984. - 576 p. 11.
14. Lasch Cbristopher. The Revolt of the Elites and the Betrayal of Democracy - W. W. Norton & Co. N-Y. - London 1995 – 224 p.
- 15.Toffler, Alvin.The Third Wave: The Classic Study of Tomorrow. – Random House Publishing Group, 1981 - 537 p.
- 16.Terry Boswell and Christopher Chase-Dunn. Spiral of Capitalism and Socialism: Toward Global Democracy // Lynne Rienner, Publishers. Boulder, CO. January 2000. - 270 P.
17. THE WORLD SYSTEM: Five hundred years or five thousand? //Edited by Andre Gander Frank and Barry K. Gills First published 1993; First published in paperback in 1996 by Routledge 11 New Fetter Lane, London EC4P 4EE 1

Simultaneously published in the USA and Canada by Routledge 29 West 35th Street, New York, NY 10001 Foreword by William H. McNeill List of Contributors Preface by Andre Gunder

Frank and Barry K. Gills.

18. Toynbee Arnold J. Civilization on Trial - Meridian Books; Later Printing edition

(January 1, 1958) -348 p.

19. Wallerstein, I. Geopolitics and Geoculture. Essays on the Changing World System // I. Wallerstein: Cambridge, 1992

20. Wallerstein I. The Rise and Future Demise of World-System Analysis, (Paper delivered at 91st Annual Meeting of American Sociological Association, NY, Aug. 16, 1996). — 1997. — <http://fbc.binghamton.edu/>

20. Wells H. G. A Short History of the World /H. G. Wells Digireads.com 2010 – 180 p.

21. YUVAL NOAH HARARI Homo Deus. A Brief History of Tomorrow YUVAL HARARI,

VINTAGE 2018 – 513 p.

Додаткова

1. Андрійчук Т. С. Партиципаторна та деліберативна демократія в сучасному політичному дискурсі // Політичне життя. - 2019, №1. - С. 45-51

2. Браїло А. В. Соціально-економічний розвиток країн арабської регіональної системи та “арабська весна” як каталізатор революції ісламізму на Великому Близькому Сході. - Політичне життя. - 2019, №1. С. 68-73

3. Кукалець О. Є., Вплив економічних чинників на формування образу КНР в Європі // Політичне життя. – 2019, №3. - С. 114-121

4. Літвін Л. А. Сучасні геополітичні концепції: висновки для України // Політичне життя. – 2019, №4. - С. 109-115

5. Майніна М. С. Асоціація Україна – ЄС : політичні загрози та економічні можливості // Політичне життя. – 2019, №4. - С. 116-122.

6. Перепелиця Н. О. Побудова сильної держави в концепції Френсіса Фукуями // Політичне життя. - 2019, №3. - С. 44-49

7. Попков, В. (2020). Світ-системна теорія Валлерстайна і доля системної альтернативи. Міжнародні та політичні дослідження, (33), 52–67. <https://doi.org/10.18524/2707-5206.2020.33.208020>

8. Popkov, V., Azaiev Dj. Counter-systemic trends in the modern political history. // EUROPEAN POLITICAL AND LAW DISCOURSE (ISSN 2336-5439, e-ISSN 2336-5447) , V. 6, 2020/

9. Popkov, V., Azaiev Dj. The War and the World-system Fate. Modern interpretation of Immanuel Wallerstein. // Inter Polis. Міжнародні та політичні дослідження. Випуск 35. 2022.

10. США і світ ХХІ століття (Колективна монографія) //авт. кол. : Пахомов Ю.М., Коваль І.М., Шергін С.О. та ін. - К.: Центр вільної преси, 2013. - 620 с.

11. Тихоненко І. В. Цифрова дипломатія як інструмент зовнішньої політики США у ХХІ столітті // Політичне життя. - 2019, №1. - С. 85-90.
12. Фісун О.А. Глобальна історія в контексті сучасних теорій геоісторичних змін / Фісун О.А., Крисенко О.В. // Вісник Харківського національного університету імені Каразіна „Питання політології”. – Харків, 2004. – № 643. – 232 с.

Інформаційні ресурси

- 1.Christopher Chase-Dunn and Bruce Lerro. Social Change: Globalization from the Stone Age to the Present // Paradigm Publishers
<http://www.paradigmpublishers.com/Books/BookDetail.aspx?productID=364458>
- 2.Platt J. Immanuel Wallerstein [Electronic resource] / J. Platt // International Sociological Association. - Access mode:
<http://www.isasociology.org/about/presidents/isa-presidentimmanuel-wallerstein.htm>.
- 3.Залізняка Л. Україна та Росія: війна цивілізацій.
URL: <http://universum.lviv.ua/magazines/universum/2017/2/vij-cyv.html> (дата
- 4.Fukuyama F. The End of History? The National Interest. Summer 1989.
URL: https://www.embl.de/aboutus/science_society/discussion/discussion_2006/ref1-22june06.pdf
- 5.The Institute for Research on World-Systems
<http://jwsr.pitt.edu/ojs/jwsr/issue/archive>
- 6.Cliodynamics: https://escholarship.org/uc/irows_cliodynamics

**Форми контролю і методи оцінювання
(у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)**

Застосовано два види контролю: поточний та підсумковий контроль.
Методи поточного контролю: усне опитування, оцінювання реферативних доповідей.

Підсумковий контроль – залік
Критерії оцінювання результатів навчання:

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно	здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом на підставі наданої викладачем літератури; вільно та аргументовано викладає вивчений матеріал під час усних виступів та відповідей; повністю розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому додаткову літературу з політичної та соціальної психології; висловлює свої думки, робить висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки. Здобувач проявляє креативний підхід поєднуючи у своїх відповідях теоретичний матеріал політичної науки та політичної психології.	творчо розкриває сутність практичних питань під час семінарського заняття, використовуючи додаткову літературу; використовує теоретичні знання при виконанні індивідуальної та самостійної роботи; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
Добре	добре володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; вільно використовує категоріальний апарат дисципліни; при представленні деяких питань не вистачає аргументації відповіді та застосування додаткової, самостійно вивченої інформації; допускаються при цьому окремі дрібні неточності.	правильно відповів на більшість запитань від викладача; виконав всі індивідуальні та самостійні завдання, але не достатньо повно їх розкрив та не використав додаткову літературу.

Задовільно	володіє навчальним матеріалом та категоріальним апаратом на початковому рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час відповідей та не надає аргументації щодо них.	має елементарні навички виконання завдання; правильно відповідає на половину запитань; виконав на достатньо примітивному рівні індивідуальні та самостійні завдання.
Незадовільно з можливістю повторного складання	здобувач володіє навчальним матеріалом на початковому рівні; не володіє категоріальним апаратом; не може надати чітких відповідей та робити висновки.	не виконав індивідуального та самостійних завдань, але може дати відповідь на декілька питань для підсумкового контролю.
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє категоріальним апаратом та навчальним матеріалом	не виконав індивідуальне та самостійні завдання та не може дати відповідь на жодне питання з підсумкового контролю

Розподіл балів, які отримують здобувачи

Теми практичних занять	Кількість балів за вид роботи	Разом балів
<i>Предмет, та методи політичної глобалістики.</i>	Опитування 0 – 6, участь у дискусії 0 – 6	0 – 12
<i>Ідеологія американського гегемонізму та глобальні політичні реалії XXI століття.</i>	Реферативна робота 0 – 6, опитування 0 – 6	0 – 12
<i>. Глобалізація як фактор глибокої трансформації світової спільноти. Основні аргументи критиків глобалізму.</i>	Реферативна робота 0 – 6, опитування 0 – 6	0 – 12
<i>Посилення хаотичних процесів у світі. Російська агресія як тригер світового хаосу.</i>	Реферативна робота 0 – 6, опитування, участь у дискусії 0 – 6	0 – 12
<i>Фактор соціальної нерівності як глобальна проблема XXI ст.</i>	Реферативна робота 0 – 6, опитування 0 – 6	0 - 12
<i>Демографічний "вибух" Півдня та його глобальні наслідки. Пошук нової ідентичності у глобальній</i>	Реферативна робота 0 – 6, опитування, участь у дискусії 0 – 6	0-12

<i>спільноті</i>		
Соціальні, ментальні та екзистенційні наслідки науково-технічної революції.	Реферативна робота 0 – 6, опитування, участь у дискусії 0 – 6	0-12
Підсумкове заняття	Опитування 0 – 8, участь у дискусії 0 – 8	0-16
	Всього за практичні заняття	100
	<i>Якщо за результатами поточного контролю здобувач вищої освіти набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він може виконати екзаменаційне завдання і з урахуванням його результатів підвищити свою підсумкову оцінку з дисципліни</i>	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни